

Анатолій СТЕПАНЮК,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри права гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету «Харківський
авіаційний інститут», Харків, Україна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0877-6319>
e-mail: a.stepaniuk@ukr.net

DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.26>

ОРГАНИ І УСТАНОВИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ ЯК ОБ'ЄКТИ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

Анотація: *Органи і установи виконання покарань здійснюють правоохоронні і правозастосовні функції, а, виконуючи покарання, яке є заходом державного примусу, здійснюють важливу каральну (кримінально-репресивну) функцію, яка є безумовно важливим напрямом діяльності держави як в мирний час, так і в умовах надзвичайного стану, воєнного стану та стану війни. Правові і організаційні форми здійснення цих функцій дають підстави стверджувати, що органам і установам виконання покарань, які вирішують завдання щодо здійснення державної політики у сфері виконання кримінальних покарань, притаманна ознака критичності, через що за своїм призначенням вони відносяться до об'єктів критичної інфраструктури. Підтвердженням такої характеристики названих органів є відповідні нормативно правові акти Кабінету Міністрів України і Міністерства юстиції України.*

Ключові слова: *органи і установи виконання покарань, об'єкти критичної інфраструктури.*

Закон України «Про критичну інфраструктуру» до життєво важливих функцій та/або послуг, порушення яких призводить до негативних наслідків для національної безпеки України, відносить, зокрема: правопорядок, здійснення правосуддя, тримання під вартою [1].

Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання об'єктів критичної інфраструктури» від 9 жовтня 2020 р. № 1109 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 16 січня 2024 р. № 48) затверджено Перелік об'єктів критичної інфраструктури, до яких, зокрема, віднесено: 17) сектор виконання кримінальних покарань, тримання під вартою та утримання військовополонених, основною послугою якого є тримання засуджених, осіб узятих під варту, в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах Державної кримінально-виконавчої служби, а також утримання військовополонених у таборах (дільницях) для тримання військовополонених; у якості секторального органу у сфері захисту даної критичної інфраструктури визначено Міністерство юстиції. [2].

Наказом Міністерства юстиції України від 13 січня 2025 року № 102/5 були затверджені Критерії, за якими здійснюється визначення установ, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України, що мають важливе значення для галузі національної економіки в особливий період. Так, визначення установ, створених для забезпечення виконання завдань Державної

кримінально-виконавчої служби України (далі – ДКВС України), що мають важливе значення для галузі національної економіки в особливий період, здійснюється за такими критеріями:

1) установа забезпечує виконання завдань ДКВС України;

2) установа здійснює санітарно-епідеміологічний нагляд, медичний контроль за станом здоров'я засуджених та осіб, узятих під варту, надання їм медичної допомоги, забезпечує належний санітарно-епідемічний стан в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах і на їх території;

3) установа здійснює нагляд за особами, до яких застосовано пробацію, організовує та проводить з цими особами соціальну, виховну та профілактичну роботу з метою їх ресоціалізації та попередження рецидивної злочинності;

4) установа виконує функції замовника при закупівлі товарів, робіт та послуг відповідно до вимог законодавства для забезпечення потреб органів, установ виконання покарань та слідчих ізоляторів ДКВС України (далі – органи і установи ДКВС України), а також таборів для тримання військовополонених (дільниць для тримання військовополонених), здійснює діяльність у сферах будівництва, реконструкції, розширення, перепрофілювання і технічного переоснащення, у тому числі проектування, оцінки технічного стану при плануванні та проектуванні ремонту будівель, споруд та об'єктів інженерної інфраструктури, обліку нерухомого майна в органах і установах

ДКВС України, в таборах для тримання військовополонених, забезпечення мобілізаційних потреб держави, виконує функції замовника (забудовника) з будівництва, реконструкції, розширення, перепрофілювання і технічного переоснащення, у тому числі проектування, будівель житлових і нежитлових, захисних споруд цивільного захисту та інженерних споруд органів і установ ДКВС України, підприємств установ виконання покарань, а також таборів для тримання військовополонених [3].

Як повідомляється у Звіті Міністерства юстиції на кінець 2024 року у структурі Державної кримінально-виконавчої служби України загалом функціонувало 86 слідчих ізоляторів та установ виконання покарань, у яких трималось біля 39000 засуджених і осіб, взятих під варту. Крім того 5 виправних колоній змінили назву на «табори для військовополонених» [4].

16 грудня 2022 року розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Стратегію реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року [4]. У цьому документі Урядом перед Міністерством юстиції України було поставлено завдання відновлення та оновлення інфраструктури установ виконання покарань та слідчих ізоляторів, що розташовані на підконтрольних територіях, для чого мали бути здійснені до кінця 2024 такі заходи, як ремонт, реконструкція або будівництво 50 інфраструктурних об'єктів пенітенціарної системи [5]. Однак у Звіті Міністерства юстиції Про реалізацію у 2024 році Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року повідомляється, що поставлене Кабінетом Міністрів України завдання не виконано у зв'язку з відсутністю фінансування. Міністерство юстиції звертає увагу, що строк виконання цього завдання було визначено з приміткою "за наявності фінансування". Потреба у фінансуванні видатків на капітальний ремонт, реконструкцію або будівництво інфраструктурних об'єктів пенітенціарної системи на 2024 рік становила 724 104,6 тис. гривень. Однак, фактично, у 2024 році профінансовано 43 360,7 тис. грн. (6 % від потреби), що дозволило: виконати роботи з реконструкції секторів для тримання екстрадованих осіб на 40 місць ВК (№ 35) та ВК (№ 41); завершити проектування та розпочати будівельні роботи з реконструкції секторів для тримання екстрадованих осіб на 81 місце у ВК (№ 4), ВК (№ 63) і ВК (№ 41); завершити проектування та проведення експертизи проектно-кошторисної документації на створення секторів для тримання екстрадованих осіб на 98 місць у ВК (№ 40) і ВК (№ 41); завершити проектування та розпочати будівельні роботи з нового будівництва та капітального ремонту у ВК (№ 146); завершити капітальний ремонт частини покрівлі гуртожитку № 3 у ВК (№ 80); завершити проектування з реконструкції даху будівлі гуртожитку № 4 у ВК (№ 55); завершити роботи з реставрації покрівлі режимного корпусу, проектування та експертизу робочого проекту з реконструкції режимного корпусу на 50 місць в Київському слідчому ізоляторі; завершити капітальний ремонт огорожі у Кременчуцькій виховній колонії. Крім того, у 2024

році виконано поточний ремонт 200 гуртожитків та режимних корпусів, 31 лазне-прального комплексу, 54 їдалень та харчоблоків, 17 котелень, 15 медичних частин та лікарень і 24 об'єктів зовнішніх інженерних мереж [4].

Такий стан речей дозволяє стверджувати, що недостатнє фінансування унеможливорює якісне виконання правоохоронних, правозастосовних і карально-репресивних функцій органами і установами виконання покарань, як структурних підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби України, штатне функціонування об'єктів критичної інфраструктури.

Як визначено Законом України Про критичну інфраструктуру, одним із основних завдань операторів критичної інфраструктури є: створення і використання необхідних резервів фінансових та матеріальних ресурсів для реагування на кризові ситуації та ліквідації їх наслідків [1], а, відсутність у кримінально-виконавчих установ, як об'єктів критичної інфраструктури, відповідних ресурсів є загрозою життєдіяльності кримінально-виконавчої системи, створює перепони у вирішенні завдання реалізації державної політики у сфері виконання покарань. Порушення функціонування цих органів і установ, як видається, здатне привести до виникнення кризової ситуації локального значення, що дає підстави віднести органи і установи виконання покарань до четвертої (об'єктової) категорії критичності об'єктів критичної інфраструктури.

Бібліографічні посилання

1. Закон України Про критичну інфраструктуру URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1882-20#Text> (дата звернення 16 квітня 2025 р.).
2. Перелік секторів критичної інфраструктури. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/48-2024-%D0%BF#Text> (дата звернення 16 квітня 2025 р.).
3. Критерії, за якими здійснюється визначення установ, створених для забезпечення виконання завдань Державної кримінально-виконавчої служби України, що мають важливе значення для галузі національної економіки в особливий період URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0074-25#n7> (дата звернення 16 квітня 2025 р.).
4. Звіт Міністерства юстиції Про реалізацію у 2024 році Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року URL: <https://minjust.gov.ua/files/general/2025/04/03/20250403174803-88.pdf> (дата звернення 16 квітня 2025 року).
5. Про схвалення Стратегії реформування пенітенціарної системи на період до 2026 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2022-2024 роках. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153-2022-%D1%80#Text> (дата звернення 16 квітня 2025 р.).

A. Stepaniyk

Bodies and institutions for the execution of punishments as critical infrastructure facilities.

Abstract: Bodies and institutions for the execution of punishments perform law enforcement and law enforcement functions, and, when executing punishment, which is a measure of state coercion, they

perform an important punitive (criminal-repressive) function, which is undoubtedly an important area of state activity both in peacetime and in conditions of emergency, martial law and war. Legal and organizational forms of implementation of these functions give grounds to assert, that bodies and institutions for the execution of punishments that solve the problems of implementing state policy in the field of execution of criminal penalties have a sign of criticality, which is why they are classified as critical infrastructure facilities by their purpose. This characteristic of these bodies is confirmed by the relevant regulatory legal acts of the Cabinet of Ministers

of Ukraine and the Ministry of Justice of Ukraine.

Keywords: bodies and institutions for the execution of punishments, critical infrastructure facilities.

Зразок для цитування:

Степанюк А. Органи і установи виконання покарань як об'єкти критичної інфраструктури. Пропілії права та безпеки, 2025. №6-7. С. 95-97. DOI: <https://doi.org/10.32620/pls.2025.67.26>.